

ΑΠΕΡΓΗΣ

"Όποια και νάναι ή κατεύθυνση πού χρησιμοποιείται για τόν γενικό προσανατολισμό τής σύνθεσης, όριζόντια, κάθετη ή κεκλιμένη, ή γραφή τού 'Απέργη έκτός από τίς πολύ τελευταίες δημιουργίες του όπου συναντάμε καμπύλες και κυρτώματα, παραμένει εύθύγραμμη, επαναληπτική, συσχετιστική. Στην παπαλληλία τών γραμμών, άπλά στοιχεία τής έκφρασης πού προσδιορίζονται από τήν φύση τού χρησιμοποιουμένου ύλικού (μεταλλικές βέργες) και σχηματίζουν τó επίπεδο χάρις στην κλιμακωτή επανάλειψή τους, μόνο ó παράξενος χαρακτήρας τών ρυθμών δίνει νόημα και έκφραση. "Έτσι δέν υπάρχουν όγκοι με συνεχείς και έσωστρεφείς επιφάνειες, ούτε συμπαγείς μάζες, άδιαφανείς και κλειστές, αλλά βαθμιδωτά επίπεδα, κλιμακωμένα στο χώρο, συχνά παράλληλα, πού μοιάζουν έτοιμα να γλυστρίσουν όπως τά κυλιόμενα σκηνικά στα παρασκήνια τών θεάτρων.

'Όριζόντιοι ρυθμοί πού θυμίζουν άρκετά τούς μαδρεπορικούς ύφάλους πού όλο σβύνουν και ξανασχηματίζονται, υπό τó κράτος μιάς βιολογικής θέλησης, σκοτεινής και έπιμόνης. Κάθετοι ρυθμοί, όμοιοι με κτίσματα πού καταστράφηκαν από κάποια θεομηνεία και διατηρούν μόνο τó έξωτερικό τους περίβλημα, τó ένδυμα, ένω τó έσωτερικό έχει εξαφανισθή.

Πλάγιοι ρυθμοί, προοπτική κατάρρευση τών προηγούμενων, πού σταμάτησαν τήν προνομιακή στιγμή τής πτώσης τους στο κενό, στο χάος πού είναι και ή πιό έκφραστική άν και φευγαλέα στιγμή τής κατάρρευσης.

Οί τοίχοι υπάρχουν λοιπόν, πού είναι όμως τά σπίτια; Έχουν εξαφανισθή, καταστραφή. Δέν άπομένουν παρά μερικά τοιχώματα, άετώματα, στοιχεία τής πρόσωσης, μαρτυρίες άσημαντες και συγκινητικές συνάμα.

'Έρειπωμένη, άποργανωμένη, αυτή ή όψη τής γλυπτικής τού 'Απέργη είναι τόσο σαφής πού δέν υπάρχει λόγος να έπιμείνουμε περισσότερο. Πρέπει όμως να υπογραμμίσουμε τήν τέλεια έλλειψη κάθε άναφοράς στην τέχνη τών προρωμαντικών ζωγράφων τών έρειπίων τού 18ου αιώνα.

'Εδώ δέν υπάρχει τίποτε πού να θυμίζει τόν Hubert-Robert διότι τά τείχη αυτά φαίνονται σαφώς ότι καταστράφηκαν από βομβαρδισμούς και φωτιά, όχι από τήν άργή διάθρωση τού χρόνου, αλλά από τήν αίφνίδια είσβολή τού δράματος στο καθημερινό πλαίσιο. Δέν έχουν τίποτε τó αρχαιολογικό τά «έρείπια» αυτά και είναι λιγώτερο δείγματα θανάτου και περισσότερο διαπίστωση ζωής, συνέπεια τής άλύπητης και σταθερής μάχης πέρα από τήν μορφή, μεταξύ τών τριών δυνάμεων πού τήν έκφράζουν: καταστρεπτική κατάργηση, αντίσταση και ήδη, άνάσταση.

"Έτσι ή ιδιορρυθμία τής τέχνης του, πιό πολύ και από τίς άναμνήσεις, βασίζεται σ' ένα είδος έπικαιρότητας πού τής χαρίζει τήν μονιμότητα. Και ή ζωή πού τήν διαπνέει, σχεδόν κρυφά θα τολμούσα να πώ, άντλεί τήν μοναδικότητά της άκριθώς από αυτή τήν παροδικότητα.

Μου φαίνεται άλλωστε ότι, εδώ και λίγο καιρό, αυτή τήν πλευρά τής έκφρασης του άποφάσισε να τονίσει ό καλλιτέχνης. Διότι τί άλλο σημαίνει ή σχετική έγκατάλειψη τού περιοριστικού συνθετικού όρθογωνισμού στα τελευταία έργα του και ή εμφάνιση ένός νέου σχηματικού λεξιλογίου, όπου πολλαπλασιάζονται οι καμπύλες, τά κυρτώματα, τά έλίγματα:

Τί άλλο σημαίνει πράγματι παρά τήν κατάργηση τής έλευθερίας στην πλαστική διατύπωση ή, άκόμα καλύτερα τήν συντακτική άναπαράσταση τής έλευθερίας αυτής πού βρίσκει τήν προέλευση και τήν έξηγήσή της στην ίδια τήν ζωή;

Με τόν τρόπο αυτό στην τέχνη τού 'Απέργη, τó όργανικό και οι παλμοί του καταλαμβάνουν τή θέση πού άνηκε μέχρι τότε στις αρχιτεκτονικές μορφές τής δόμησης. Δέν θα μπορούσαμε να δώσουμε άλλη έρμηνεία στις προτρεπτικές δυνατότητες πού προσφέρουν τά τελευταία αυτά πειράματα, όπου ή έλεύθερη τοποθέτηση μεμονωμένων στοιχείων, στο έσωτερικό ένός χώρου πού μετατρέπεται και τροποποιείται κατά θούληση, άπεικονίζει πλαστικά, αλλά με τρόπο έντυπωσιακό, τήν ρευστή σχέση μεταξύ άτομου και ομάδας και αντίστροφα.

Denys Chevalier

Γεννήθηκε στην Κέρκυρα

Τό 1950 πραγματοποίησε τήν πρώτη του άτομική έκθεση στην Γκαλλερύ Ίλισσός στην Άθήνα. Άπό τότε πραγματοποίησε 7 άτομικές εκθέσεις: στό Λονδίνο στην Γκαλλερύ Woodstock, Δύο στό Γκαλλερύ Drían, στό Κολλέγιο Άγ. Αίκατερίνης Όξφόρδης, στην Άθήνα στό Χίλτον, στό Θεσ/νίκη στό Τέχνη, καί στό Λευκωσία στην Άργώ.

Έλαβε μέρος στις Μπιεννάλε Βενετίας, Sao-Paolo καί Άλεξανδρείας.

Συμμετοχή του σέ όμαδικές εκθέσεις: Γκαλλερύ Greuze Παρίσι, Έλληνική Τέχνη Έλσίνσκι, Ίνστιτούτο Carnegie Η.Π.Α., Gratiaciello Μιλάνο, τρεις φορές στό Bronzeto di Padova Πάδοβα, Άσπρο-Μαύρο (Σχέδια) Λουγκάνο, Γκαλλερύ Il numero Φλωρεντία, Γκαλλερύ Carl Flinker Παρίσι, Il Διεθνή Γλυπτικής Μουσείον Rodin Παρίσι, Φεστιβάλ Montargi, έξη φορές στό Salon de la Jeune Sculpture, δύο φορές στό Salon des Réalités Nouvelles καί Il Μπιεννάλε Dantesca Ραβένας (1975).

Κάπου μακρύτερα υπάρχει τὸ ιδεῶδες μου
κάπου πολὺ πιὸ μακριὰ ἀπὸ ὅτι μπορῶ νὰ δῶ γύρω μου.
Ναί, οἱ βράχοι ἐκεῖνοι, οἱ πανύψηλοι βράχοι οἱ ἐρειπωμένοι
ἀπὸ τὰ ἀτσάλινα χρώματα
ἐκαμαν φτερά καὶ πέταξαν ἀργὰ ἀργὰ ἀλλὰ μὲ ἀπίστευτη ζωντάνια,
καὶ ἀπὸ τότε βρέχει, βρέχει μιά βροχὴ σάν σταλακτίτες
σάν ἓνα κιτρινοκόκκινο κρυστάλλινο χρῶμα.
Ἡ θύμηση τοῦ ἡλίου μὲ ἔφερε στὴν πραγματικότητα
ἀλλὰ οἱ σιδερένιες πύλες τοῦ διαστήματος ἔμειναν ἀδιάφορες.
Ἔτσι ξεκίνησα γιὰ πιὸ μακριὰ ὅπου πρέπει νὰ ὑπάρχη τὸ ιδεῶδες μου.
Τὰ λαμπρὰ ἀστέρια ξεκόλλησαν ἓνα ἓνα ἀπὸ τὸ στερεότυπο μοτίβο
ἓνας περιέργος στρατὸς ἀπὸ πολιτείες καὶ καντόνια φρουρεῖ τίς ιδέες μου.
Στὸν ὀρίζοντα ἐπικρατεῖ φαινομενικὴ ἡρεμία.
Μία μαύρη θάλασσα κατέκλυσε αἰφνίδια τίς διαβάσεις.
Οἱ ἐπιθυμίες ἐκυριάρχησαν, οἱ αἰσθήσεις ἀλλάξαν κατεύθυνσι.
Ἄλλὰ νά, οἱ πανύψηλοι βράχοι οἱ ἐρειπωμένοι ξαναγύρισαν
πάλι μπροστά μου.

.....
.....
Ἡ δύναμι, ἡ δύναμι ἦλθε σὲ πρῶτο πλάνο
σὲ πρῶτο πλάνο ἦλθε καὶ πάλι ἡ δύναμι
Πιάστηκε ἡ ψυχὴ μου, τὰ τραγούδια σταμάτησαν
τὰ φύλλα πέφτουν ἀσταμάτητα καὶ κοκκίνησαν τὴν ἀπέραντη
μαύρη θάλασσα σὲ ὅλη της τὴν ἔκτασι.
Οἱ ἀνησυχίες βρῆκαν ἀνταπόκρισι καὶ κρύφθηκαν στὰ ἐρείπια
εἰς τὰ πιὸ ἀπομακρυσμένα ἐρείπια.
Ἐρειπωμένοι ἡλιοι, ἡ φόρμα τοῦ κόσμου,
τὰ ράκη τοῦ Γαλαξία, τὸ ἐγὼ τῆς ζωῆς
περιέργες ἀντιλήψεις τῶν ἐντόμων
καὶ οἱ βράχοι οἱ ἐρειπωμένοι μίκρυναν.
Ἄλλὰ ἀλήθεια ἔμειναν ἀδιάφορες οἱ σιδερένιες πύλες.
Οἱ ιδέες μου σταμάτησαν στὸ τεῖχος τῶν ἀστρῶν
πέραν ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ὑπάρχη τὸ ιδεῶδες μου
πέρα ἀπὸ τὸ τεῖχος τῶν ἀστρῶν
ὅπου δὲν θὰ ὑπάρχουν ἐρείπια.
Ἔτσι ἔμεινα μόνος καί... οἱ ἐρειπωμένοι γιγάντιοι βράχοι.
Πέρα μακριὰ τὸ τεῖχος τῶν ἀστρῶν
οἱ θάλασσοι τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κυττάρων
οἱ ἐπιθυμίες τῶν σκοταδιῶν.
Μόνος καί ... οἱ ἐρειπωμένοι γιγάντιοι βράχοι.

Ἄχ. Ἀπέργης
Ἀθήνα 11 Μαρτίου 1964

Quelle que soit l'option retenue pour l'orientation générale de la composition, horizontale, verticale ou oblique, l'écriture d'Aperghis, sauf dans les toutes dernières manifestations de son évolution où interviennent courbes et cambrures, reste rectiligne, répétitive, corrélative. Au parallélisme des traits, simples éléments du langage déterminés par la nature même du matériau utilisé (la baguette de métal) dont la multiplication juxtaposée constitue le plan, seul la caractère singulier des rythmes accorde expression et signification. Aussi bien, pas de volumes aux surfaces continues et refermées sur elles-mêmes, pas de masses compactes, non plus, opaques et closes, mais des plans étagés, échelonnés dans l'espace, souvent parallèles, qu'on dirait prêts à coulisser, un peu comme ces décors suspendus sur leurs cintres dans les coulisses des théâtres.

Rythmes horizontaux, évoquant assez bien les strates madréporiques des hauts-fonds, sans cesse délitées et sans cesse reconstituées par le jeu d'une volonté biologique obscure et obstinée.

Rythmes verticaux, tels des architectures anéanties par je ne sais quel cataclysme et dont ne subsiste plus que le dehors, le vêtement, l'enveloppe. Tout l'intérieur a disparu.

Rythmes obliques, effondrements perspectifs des précédents, arrêtés au moment privilégié de leur chute vers le chaos, de leur glissade dans le néant. Instant le plus expressif, quoique fugitif, de l'écroulement.

Voici donc les murs, mais où sont les maisons? Effacées, soufflées. In n'en reste que quelques pans, pignons, éléments de façade. Témoignages à la dérisoires et émouvants.

Ruinique, démantelé, cet aspect de la sculpture d'Aperghis est trop flagrant pour qu'il soit nécessaire d'y insister longuement. Mérite d'être soulignée, en revanche, contrairement à ce qu'on pourrait penser, l'absence totale de référence de cette formulation à l'art des ruinistes pré-romantiques du XVIIIe siècle. Rien d'Hubert-Robert ici, car ces murailles, si évidemment bombardées et calcinées, davantage que rongées par la lente érosion de la durée, semblent corrodées par la brusque irruption du drame dans le temps quotidien. Hors toute archéologie, en effet, ces «déconstructions» figurent moins vestiges de mort que paradoxaux constats de vie par la lutte sourde et impitoyable que continuent à se livrer, par delà la forme, les trois forces qui l'expriment: abolition destructrice, résistance et, déjà, résurrection.

Ainsi la particularité de cet art, autant et plus sans doute que du souvenir, participe-t-elle d'une sorte d'actualité qui la fonde en permanence. Et la vie qui l'anime, presque clandestinement si j'ose dire, tire son caractère irremplaçable de sa précarité même.

Par ailleurs, il m'apparaît que, depuis un certain temps, c'est sur cet aspect de son expression que le sculpteur a décidé de porter l'accent. Que signifient d'autre, en effet, dans ses récentes pièces, le relatif abandon de l'orthogonalité compositionnelle contraignante et l'introduction d'un vocabulaire formel nouveau dans lequel galbes, torsions et courbes tendent à se multiplier? Que signifient-ils, sinon la conquête de la liberté du discours plastique ou, mieux la représentation syntaxique de cette liberté dont l'origine et l'explication ne se sauraient découvrir ailleurs que dans les assises mêmes de la vie.

De la sorte, dans l'art d'Aperghis, l'organique et ses pulsions recouvrent-ils une place jusqu'alors occultée par les apparences architecturales de la structuration. Et on ne saurait donner d'interprétation différente aux possibilités mobilisatrices que présentent ses dernières expériences dans lesquelles la libre disposition des éléments singuliers, à l'intérieur d'un espace transformable et modifiable à volonté, me semble illustrer plastiquement, mais de façon saisissante, la dialectique fluide des relations de l'individu au groupe et inversement.

Denys Chevalier

A quelque part perdû, plus loin, se trouve mon idéal
A quelque part bien plus loin que ce qui m'entoure.
Vrai, ces rocs, les très hauts, rongés par les couleurs d'acier
Ont fait des ailes et ils se sont envolés tout doucement,
mais, avec une incroyable vivacité.
Et depuis lors il pleut, il pleut d'une pluie de stalactites
comme une couleur cristalline rouge et jaune.
La présence du Soleil m'a ramené, évidemment à la réalité
Mais dans l'espace, les portails de fer sont restés impassibles.
Je repris mon chemin pour bien plus loin où doit se trouver mon idéal.
Les étoiles brillantes une à une se sont détachées du motif sempiternel.
Une armée étrange de cités et de cantons garde mes idées.
Un calme apparent règne au fond de l'horizon.
Soudainement une mer noire à submergé les passages.
Dominations des désirs
les sensations ont suivi une autre directions.
Mais quoi, de nouveau devant moi les hauts rocs rongés.
.....
.....
La force, la force au premier plan
au premier plan de nouveau la force.
Mon âme se serre, les chansons se sont tues
Sans arrêt tombent les feuilles
et, l'immense mer noire rougit,
en toute son étendue.
Les inquiétudes ont trouvé leur paire
et, se sont cachées dans les ruines.
Dans les ruines les plus profonds les plus éloignées.
— Des Soleils ravagés, l'aspect du monde,
les haillons de la voie lactée, l'être de la vie
des insectes étranges conceptions,
Et les rocs en ruines se sont diminués.
Mais en effet, les portails de fer sont restés impassibles.
Mes idées s'arrêtèrent devant la muraille des étoiles.
Au-delà doit se trouver mon idéal
au delà de la muraille des étoiles
Là où des ruines ne doivent pas exister.
Je suis alors resté seul . . . avec les très hauts rochers ruinés
Là, au loin, la muraille des étoiles
les peuples des hommes et des cellules vivantes,
les désirs des ténèbres.
Seul avec les très hauts rochers en ruine.

Άχιλλέα Απέργη, γλυπτική, σχέδια

έγκαίνια δευτέρα 10 μαρτίου στίς 7μ.μ.

διάρκεια εκθέσεως από 10 μαρτίου έως 3 απριλίου 1975

αίθουσα τέχνης αθηνών

γλύκωνος 4,δεξαμενή, τηλ.713938